

משפט וביטחון לאומי

לקט ידיעות

המכון למחקרי ביטחון לאומי
INSS

לקט ידיעות – אפריל 2017

מנהלת התכנית: אל"ם (מיל') עו"ד פנינה שרביט ברוך

רכזת התכנית: עו"ד ענבר צדוק

צוות המחקר: סוניה בוקובה, שיר בוקרה, עומרי גור אפטר, ניצן דורנבוים,
רועי יעקובי, שירה ליפשיץ, אבקילש קולץ'

♦ פרסומים ועדכונים

♦ 60 מילים על...

♦ ידיעות מתוך ישראל

♦ ידיעות בינלאומיות שקשורות לישראל

♦ ידיעות בינלאומיות

פרסומים ועדכונים

החוק האוסר כניסה לישראל של הקוראים לחרם: ההיבט האסטרטגי
מיכל חטואל-רדושיצקי וענבר צדוק מתייחסות לחוק שהעבירה הכנסת בתחילת מארס 2017, האוסר על אזרחים שאינם ישראלים כניסה למדינה, אם הם או הארגון שעבורו הם עובדים, פרסמו קריאות לחרם על ישראל או נטלו חלק בחרם כזה, לרבות חרם נגד התנחלויות ישראליות. החוק עורר תהודה בינלאומית וגרר תגובות צוננות מצד מדינות. המחברות מציירות כי מנקודת מבט אסטרטגית הוא יוצר פיצול בבסיס התמיכה בישראל בכך שהוא מתייחס באותה נשימה למבקריה של מדיניות הממשלה ולמערערים על זכותה של ישראל להתקיים. לממשלת ישראל נותרו, אם כן, שלושה אפיקי פעילות שבכוחם למזער את הנזק הפוטנציאלי בזירה הבינלאומית: יציאה בקריאה ברורה ליהודים ליברלים ציונים בכל העולם, שתדגיש הכרה בתרומתם למאבק בתנועת החרם ותברך על גיוון הדעות בקהילה היהודית; אכיפת החוק רק כלפי הגרעין הקשה של פעילי תנועת הדה-לגיטימציה, ולא קבוצת ההתנגדות הרכה; ושקלול של "נזק אגבי" בהפעלת החוק, תוך העדפת עמדה מוכוונת-השלכות על פני עמדה מוכוונת-פעולה (6 באפריל, מבט על).

נזק מתוחם, מסר לעולם, עדיין לא שינוי אסטרטגי

עמוס ידלין ואסף אוריון מציינים כי ב-4 באפריל, משטר אסד תקף בנשק כימי בעיירה ח'אן שיח'ין בצפון סוריה, והפיל עשרות חללים אזרחים, ובהם ילדים. בתגובה לאירוע, שיגרה ארה"ב עשרות טילי שיוט ופגעה בבסיס חיל האוויר הסורי, ממנו יצאה התקיפה הכימית. המחברים מציינים כי ההתקפה לא פגעה ביכולת של משטר אסד להמשיך בלחימה. עם זאת, היא המחישה את פגיעותו של משטר אסד כאשר ארה"ב בוחרת לפעול מולו. במישור הפנים אמריקני והבין-מעצמתי, טראמפ מיצב את עצמו הן כמנהיג החלטי שאינו חושש להפעיל כוח, בניגוד לקודמו, והן כנשיא שנכון להפעיל עצמאית כוח לאכיפת נורמות בינלאומיות. עם זאת, למרות המסר האסטרטגי שבתקיפה, מדובר רק בתקיפה בודדת ולא נראה שיש בה כדי להעיד על שינוי במדיניות האמריקנית ביחס למתרחש בסוריה. לפיכך, לטענת המחברים, מדיניות ישראל ביחס למתרחש בסוריה צריכה להישאר בעינה, עם כמה דגשים והתאמות. ביניהן, בחינת מדיניות ההשלמה עם הישגותיו של אסד בשלטון, המאפשרת את התחזקותו של חיזבאללה ואיראן בגבולות ישראל (9 באפריל, [מבט על](#)).

חוק ביטחון הסייבר החדש בסין : מאפיינים והשלכות

דורון אלה וישראל כנר מציינים כי ב-1 ביוני 2017 יכנס לתוקף חוק ביטחון הסייבר החדש של סין. על פי הצהרותיה הרשמיות, חוק זה מיועד לשמור על הביטחון הלאומי והיציבות החברתית, באמצעות פיקוח הדוק על תכנים וטכנולוגיות אינטרנט. החוק נחקק כחלק ממגמה מתהדקת, החותרת לקדם את שליטת הממשלה הסינית בממשק הטכנולוגי — אינטרנטי במדינה. בין היתר, מורה החוק על הימנעות משתמשי הרשת מפעילות המסכנת את הביטחון, הכבוד והאינטרס הלאומי הסיני והוא אוסר על קריאת תיגר על המפלגה הקומוניסטית, קידום טרור ובדלנות דתית או הפצת מידע כוזב. המחברים מציינים השפעות פוטנציאליות על ישראל. לדוגמה, כל חברת טכנולוגיה ישראלית, העוסקת בתחום הרשתות החברתיות או המידע, תפוקח על ידי הרשויות הסיניות ותאלץ לפעול תחת מגבלות רבות יותר מאשר טרם כניסת החוק לתוקף. להערכת המחברים, נכון יהיה אם הממשלה תפעל על מנת להעלות את המודעות לחוק בקרב חברות ישראליות הפועלות כיום בסין או המעוניינות להתחיל פעילות בה (2 באפריל, [מבט על](#)).

אחרי משאל העם בטורקיה : האתגרים שנותרו בעינם

ב-16 באפריל התקיים משאל העם בטורקיה לשינויים בחוקה. משאל העם שינה את שיטת הממשל מפרלמנטרית לנשיאותית, **גליה לינדנשטראוס** מנתחת את המצב לאחריו. תומכי השינויים סוברים שכעת הממשל יהיה יציב יותר, מה שיאפשר להתמודד עם האתגרים הניצבים בפני טורקיה. המתנגדים טוענים שהמשטר נהפך לאוטוקרטי הלכה למעשה. משהשיג את השינויים המיוחלים בחוקה, עולה שאלה בדבר יעדיו הבאים של ארדואן במישור יחסי החוץ. בגזרה הביטחונית, ארדואן רמז על פעולה צבאית אפשרית נגד המחתרת הכורדית בעיראק, בהמשך לפעולות שטורקיה ביצעה בצפון סוריה. תוצאות משאל העם גרמו למתח בין האיחוד האירופי לטורקיה אשר מעלה את השאלה האם הליך הצטרפותה של טורקיה לאיחוד האירופאי נשאר פתוח, לכך מצטרפת הצהרת ארדואן להחזרת עונש המוות למרות שהאיחוד האירופי הבהיר שהחזרת עונש המוות תחסום את אפשרות טורקיה להצטרף לאיחוד. ההערכה היא שהמגמות העכשוויות בפוליטיקה הטורקית יפגעו, חלקית לפחות, במערכת יחסי החוץ של טורקיה (19 באפריל, [מבט על](#)).

מדוע ויתר טראמפ על הגדרת "האחים המוסלמים" כארגון טרור?

אופיר וינטר מציין כי ב-10 בינואר השנה הוגשה הצעת חוק להכללת האחים המוסלמים ברשימת ארגוני הטרור של ארה"ב, ממנה נסוג ממשל טראמפ בשלב זה. המחבר מסביר מדוע נסוג הממשל מההצעה, וכיצד מצרים, שלא הסתירה את שביעות רצונה מן המהלך, שינתה את התייחסותה לנושא בהתאם. הוא טוען כי השינוי החד בגישותיהן של ארה"ב ומצרים לא נגע ליחסן לתנועה עצמה, שנתר שלילי ועוין, אלא לאילוצים פוליטיים ומשפטיים. מבחינה פוליטית, הבין ממשל טראמפ שאישור החוק יזיק לקשרים של וושינגטון עם בעלות ברית התומכות באחים המוסלמים, בראשן טורקיה וקטר, ויציב סייגים לקשריה עם מדינות בהן מכהנים נציגי האחים בממשלה ובפרלמנט, דוגמת תוניסיה וירדן; כמו כן, מבחינה משפטית, התברר כי אין זו משימה קלה להשיג ראיות חותכות למעורבות האחים המוסלמים במימון, בתכנון ובביצוע פעולות טרור. ארה"ב מתלבטת עתה בין שתי חלופות: השעיית הצעת החוק עד להודעה חדשה, או לחילופין מיקודה בקבוצות טרור מצריות שאינן משתייכות בהכרח לזרם המרכזי של האחים המוסלמים (9 באפריל, [שורטי](#)).

המתקפה האמריקאית נגד משטר אסד: משמעויות והשלכות

עומר דוסטרי סוקר את המשמעויות וההשלכות של המתקפה האמריקאית נגד משטר אסד. המחבר טוען כי השינוי המשמעותי ביותר במדיניות החוץ של ארה"ב הוא ניתוח הדיכטומיה של "מלחמה או שלום" שהונהגה על ידי ממשל אובמה, ומעבר להתקפות חד-צדדיות שמטרתן העברת מסר תקיף. עוד הוא מציין כי ההתקפה מצטרפת למדיניות תוקפנית יותר מהממשל הקודם במלחמה נגד הטרור העולמי, הבאה לידי ביטוי, בין היתר, בהרחבת סמכויות סוכנות הביון המרכזית (CIA) לערוך מתקפות באמצעות מל"טים נגד חשודים בטרור; ואישור תקיפה בעזרת פצצת "מואב" (MOAB) נגד יעדי 'המדינה האסלאמית' באפגניסטן. ואולם אין הדבר מעיד, לטענתו, על חזרת "השוטר של העולם". בנוסף הכותב סוקר את השלכת התקיפה על היחסים של ארה"ב עם סוריה, רוסיה, איראן וצפון קוריאה, וטוען שההתקפה מעבירה מסר לכל אחת מהן, כי ארה"ב תהיה מוכנה לתקוף כל יעד שיש בו כדי לסכן את האינטרס האמריקאי (14 באפריל, [שורטי](#)).

60 מילים על...

הצעת חוק הלאום

הכנסת אישרה בקריאה טרומית את הצעת חוק הלאום. לפי הנוסח שאושר, מדינת ישראל היא "הבית הלאומי של העם היהודי"; "הזכות למימוש ההגדרה העצמית הלאומית במדינת ישראל ייחודית לעם היהודי"; והשפה הערבית תהיה "בעלת מעמד מיוחד", ולא שפה רשמית. הגרסה העדכנית מרוככת בהשוואה לקודמתה, שהכפיפה את המשטר הדמוקרטי בישראל לאופייה היהודי של המדינה. הצעת החוק תעבור לוועדת החוקה להכנה לקריאה ראשונה.

פסיקה

עתירה נגד צווי הגבלה שהוצאו בעניינו של מרדכי ואנונו

ב-4 באפריל, דחה בג"ץ את עתירתו של מרדכי ואנונו נגד הארכת תוקף הצווים שמגבילים את חירותו. מרדכי ואנונו הורשע בעבר בעבירות ביטחון נגד המדינה בגין מידע סודי שמסר בקשר לפעילות הקריה למחקר גרעיני. על ואנונו הוטלו צווים המגבילים אותו במישורים שונים. בין המגבלות המרכזיות: איסור לצאת ממדינת ישראל; חובה להודיע 48 שעות מראש על החלפת מקום מגורים; ואיסור על קיום קשר עם אזרחים או תושבים זרים ללא אישור מראש. הצווים מוטלים על ואנונו מאז שוחרר ממאסרו ותוקפם מוארך מדי שנה או שישה חודשים. עתירה זו היא אחת מיני רבות שואנונו הגיש נגד הצווים במהלך השנים. בהמ"ש ציין כי ואנונו עודנו מהווה סכנה לביטחון המדינה. עם זאת, אין להאריך את תוקף הצווים באופן אוטומטי בכל פעם ועל המגבלות מכוח הצווים להיות מידתיות, ובהקשר זה יש לקחת בחשבון שהצווים מוטלים עליו כבר זמן ארוך. העתירה הנוכחית נדחתה בטענה כי קיימת תשתית שבכוחה להצדיק את מידת הזהירות, ובפרט העובדה שואנונו הפר את ההוראות המגבילות (6 באפריל, בג"ץ 5113/15 מרדכי ואנונו נ' היועץ המשפטי לממשלה).

בקשה לביטול צווי החרמה שהוציא שר הביטחון

ב-23 באפריל, דחה בג"ץ עתירה המבקשת לבטל צווי החרמה שניתנו על ידי שר הביטחון, בנוגע לסחורות אשר כללו "ציוד דו שימושי מפוקח" האסור בהכנסה לרצועת עזה ללא רישיון מיוחד. בג"ץ דחה את טענות העותרים לטעות בתום לב. העותרים ידעו כי מדובר בסחורות בעייתיות והדבר בא לידי ביטוי בהתנהגותם. בג"ץ קבע בנוסף כי החרמה גם של הסחורות החוקיות סבירה ומידתית. בג"ץ קבע, בהתאם לפסק דין אוברסיז, כי סמכות ההחרמה מכוח תקנות ההגנה היא אמצעי מתאים וראוי להתמודדות של מדינת ישראל עם התופעה של הברחת ציוד דו-שימושי לרצועת עזה (23 באפריל, בג"ץ 4356/16 חסאן מצלאח נ' שר הביטחון).

ידיעות בינלאומיות שקשורות לישראל

בית משפט אמריקאי אישר קיומו של דיון בתביעה בעניין החרם האקדמי נגד ישראל ביהמ"ש המחוזי בקולומביה קבע כי ארבעה פרופסורים רשאים לתבוע ארגון גג אקדמי (American Studies Association), בגין תמיכתו בחרם אקדמי על מדינת ישראל. זאת, לאחר שהנתבעת ביקשה לדחות את התביעה בטענה לפגיעה בזכותה לחופש הביטוי, המעוגן בתיקון הראשון לחוקה האמריקאית. העותרים טענו כי האגודה פעלה בניגוד לחוקים בקולומביה, הקובעים כי ארגון מוגבל בפעילותו למטרות שייעד לעצמו בלבד, ושעל פיהן פעילותו אושרה. לטענתם, החרם האקדמי נוגד את מטרות הארגון – לחזק ולעודד קשרים בין אנשים ומוסדות אקדמיים בארץ ובעולם (5 באפריל, Times of Israel).

דוח של HRW מאשים את ישראל במניעת גישה של פעילי זכויות אדם לעזה

ב-3 באפריל, פרסם ארגון HRW [דוח](#) בן 47 עמודים המאשים את ישראל במניעת גישה של פעילי זכויות אדם וחוקרים לעזה באופן שיטתי. הדוח פורסם לאחר שלאחרונה נקטה ישראל עמדה אגרסיבית יותר כלפי ארגונים לא ממשלתיים לזכויות אדם, תוך מניעת כניסתם של פעילים לישראל והאשמתם במאמצים לדה-לגיטימציה של ישראל ושיתוף פעולה עם תנועת החרם. בדוח נטען כי ההגבלות על התנועה מעמידות בסימן שאלה את טענת הצבא הישראלי כי הוא מסתמך על ארגוני זכויות אדם כמקור מידע חשוב לחקירות הפליליות לפשעים חמורים אפשריים שבוצעו במהלך צוק איתן ב-2014. הדוח קורא לבית הדין הפלילי להתייחס לממצאים אלו בכובד ראש. עם זאת, הארגון מודה כי גם לחמאס יש תפקיד בהגבלת הגישה לרצועה. לבסוף, הדוח קורא לישראל לשים קץ לאיסור התנועה הממושך ולאפשר גישה לרצועת עזה וממנה (3 באפריל, [Jerusalem Post](#)).

ידיעות בינלאומיות

דיני מלחמה

ארה"ב הפציצה בסוריה בעקבות התקפות בגז כימי
ב-6 באפריל, תקפה ארה"ב בסוריה, בתגובה לתקיפה שביצע הממשל הסורי בנשק כימי, אשר הובילה למותם של עשרות אזרחים (7 באפריל, [CNN](#)).
מייקל שמיט וכריס פורד מנתחים את חוקיות התקיפה לפי כללי המשפט הבינלאומי העוסקים בחוקיות השימוש בכוח. הם מציינים כי מועצת הביטחון לא אישרה לארה"ב שימוש בכוח נגד סוריה; כי לא מולאו הקריטריונים לפעולה מכוח הגנה עצמית; וכי אין בסיס לתיאור התקיפה כצעד נגד להפרת הדין מצד סוריה, שכן צעדי נגד אינם כוללים שימוש בכוח. באשר לביסוס התקיפה על הטענה של התערבות הומניטארית, המחברים מבהירים כי דוקטרינה זו שנויה במחלוקת, אך גם לפי התומכים בה מדובר בהתערבות במקרים קיצוניים וספק אם היקף הנזק שגרמה ההתקפה הסורית מאפשר התבססות עליה. המחברים מציינים שמדינות רבות הביעו תמיכה בהתקפה, דבר שעשוי להעיד על התפתחות של כלל מנהגי המתיר שימוש בכוח בתגובה לשימוש בנשק בלתי קביל, כמו נשק כימי. עם זאת, לעמדתם, ראוי שמדינות תבטאנה באופן ברור את ההיקף המדויק של חריג כזה לאיסור השימוש בכוח, על מנת לא לערער את הביטחון העולמי (8 באפריל, [Just Security](#)).
(לקריאה נוספת, ראו: 10 באפריל, [המכון הישראלי לדמוקרטיה](#); 10 באפריל, [המכון הישראלי לדמוקרטיה](#); 14 באפריל, [המכון הישראלי לדמוקרטיה](#); 6 באפריל, [Lawfare](#); 7 באפריל, [Lawfare](#); 11 באפריל, [Lawfare](#); 12 באפריל, [Lawfare](#); 12 באפריל, [Lawfare](#); 6 באפריל, [Just Security](#); 8 באפריל, [Just Security](#); 10 באפריל, [Just Security](#); 12 באפריל, [Just Security](#); 17 באפריל, [Just Security](#); 25 באפריל, [Just Security](#)).

לחימה בטרור

דוח של מזכ"ל האו"ם מציג תכנית לקיומה של רפורמה בתחום הלחימה בטרור ב-3 באפריל, **הציג מזכ"ל האו"ם דוח בנושא היכולות של האו"ם לסייע במאבק בטרור**. הדוח מציג את הפיצול של הטיפול בנושא בין גופים רבים של האו"ם וממליץ על הקמת משרד אחד ללוחמה בטרור. **אריק רוזנד וסנאם נרגחי-אנדוליני** מציניים כי על אף שלא קיימת הסכמה ברמה הבינלאומית על פירוש המונח "טרור", מדינות העולם תומכות במאבק רחב בטרור ובקידומו של שיתוף פעולה עם גופים הנלחמים בטרור ובקיצוניות אלימה. כמו כן, קיים קונצנזוס בעניין הצורך בהקמתו של גוף ייחודי לנושא. המחברים מציניים לחיוב את היוזמה הגלומה בדוח, אך מבקרים את העובדה שהדוח מתעלם מהתפקיד החשוב של ארגוני החברה האזרחית בהתמודדות עם הטרור ומיכולתם לתרום לתהליך, בפרט במישורים של מניעת תהליכי הקצנה. כן, חסרה לדעתם התייחסות בדוח לאופן בו מדינות פועלות נגד טרור תוך פגיעה בזכויות אדם והפעלת כוח מוגזם, אשר רק מזינים את הטרור. בנוסף, אין בדוח התייחסות לפיצול הקיים בין המנגנונים נגד טרור, הפועלים מטעם מועצת הביטחון, לאלה הפועלים מטעם עצרת האו"ם, ולאופן בו ניתן לשפר את התיאום ושיתוף הפעולה ביניהם (24 באפריל, [Just Security](#)).

מצרים מכריזה על מצב חירום בעקבות התקפת טרור ב-11 באפריל, **הפרלמנט המצרי אישר פה אחד החלתו של מצב חירום מדיני למשך שלושה חודשים בתגובה לפיגועי טרור קטלניים שבוצעו בשתי כנסיות בערים טנטא ואלכסנדריה**. החלטה זו התקבלה במטרה לאפשר לממשל המצרי להגיב במהירות לאיומים מצד המדינה האסלאמית שלקחה אחריות על הפיגועים. מוקדם יותר בחודש אפריל גינתה המועצה הלאומית לזכויות האדם של מצרים (NCHR) את ההתקפות האלימות שאירעו לאחרונה נגד הנוצרים הקופטים במדינה. במהלך ההתקפות האחרונות נהרגו כ-275 ונפצעו מעל 2000 נוצרים קופטים, קבוצת מיעוט המונה פחות מ-10% מאוכלוסיית מצרים (12 באפריל, [Jurist](#)).

משפט בינלאומי פלילי

בית משפט הולנדי הרשיע סוחר הולנדי שסיפק נשק לליבריה בגין פשעי מלחמה ב-22 באפריל, **הרשיע בית המשפט ההולנדי את גאס קונהובן (Guus Kouwenhoven), סוחר הולנדי, בסיוע לפשעי מלחמה וסחר בנשק לאחר שמכר נשק לנשיא ליבריה, צ'רלס טיילור, במהלך מלחמות האזרחים שהתרחשו במדינה**. בפסק הדין נקבע כי בין השנים 2000 ל-2003, החביא הנאשם במשלוחי העץ שלו מטעני נשק שהועברו לליבריה ושימשו את נשיא ליבריה בסכסוך מזוין עם המורדים, במהלכו נהרגו אזרחים רבים ובוצעו פשעים שונים, כגון גיוס ילדים חיילים ועבדות מינית. קונהובן הכחיש את ההאשמות כלפיו ואף לא נכח בבית המשפט בעת מתן פסק הדין. ארגונים אזרחיים מדגישים כי חשיבותה של ההרשעה טמונה בכך שהיא שולחת מסר לאלו העושים רווחים ממלחמות ומבהירה כי אותם אנשים יכולים לשאת בהמשך באחריות לפשעים המתקיימים במהלך (22 באפריל, [The Guardian](#)).

בית הדין לפשעי מלחמה שהקים האו"ם בקמבודיה הרשיע שלושה נאשמים ב-10 באפריל, **בית הדין לפשעי מלחמה שביצעה תנועת קמר רוז' בקמבודיה הרשיע לראשונה שלושה נאשמים בביצוע פשעים נגד האנושות ודן אותם למאסר עולם**. בית הדין הוקם על ידי האו"ם ב-2006 בקמבודיה, במטרה להעמיד לדין אחראים לפשעים שבוצעו במה שידוע כרצח העם הקמבודי בין השנים 1975-1979, במהלכו נהרגו מיליוני אנשים. זוהי הרשעתו הראשונה של בית הדין, לאחר כ-11 שנות חקירה והוצאות של 300 מיליון דולר. בית הדין מורכב מתובעים ושופטים קמבודיים ובינלאומיים, כתוצאה מפשרה אליה הגיעה קמבודיה עם האו"ם להקמת בית דין היברידי. כבר מרגע הקמת בית הדין עלו שאלות לגבי יעילותו ועצמאותו, שכן מצד קמבודיה נרשמה התנגדות ברורה להליכים והופעלו לאורך השנים לחצים פוליטיים רבים על בית הדין. גם כעת ראש ממשלת קמבודיה, חאן סן, שהיה בעצמו חבר בקמר רוז', הודיע כי הוא מתנגד להגשתם של כתבי אישום נוספים בטענה כי אלו יובילו למלחמת אזרחים. בנוסף, סן מנע מבית הדין גישה למספר עדים פוטנציאליים הממלאים כיום תפקידים חשובים בממשלה. מספר הנאשמים הזעום נובע גם מן הזמן הרב שחלף מאז ביצוע הפשעים ופטירתם של נאשמים פוטנציאליים וממדיניות העמדה לדין מצמצמת לנאשמים בכירים או ל"אחראים ביותר" בלבד (10 באפריל, [NY Times](#)).

זכויות אדם

מחלקת האוצר האמריקאית הטילה סנקציות על בתי סוהר איראניים בשל הפרות זכויות אדם ב-13 באפריל, **הטילה מחלקת האוצר האמריקאית סנקציות על ארגון בתי הסוהר באיראן וסוראב סוליימני, פקיד בכיר בארגון**. סנקציות אלה הוטלו בהמשך לצו הנשיאותי מס' 13553 המסמיך את הממשל האמריקאי להטילן מקום בו מתבצעות הפרות חמורות של זכויות אדם על ידי פקידי ממשל הפועלים מטעם ממשלת איראן. בסמכות ארגון בתי הסוהר האמור נמצא בית הסוהר אבין, אחד מהמתקנים הידועים לשמצה ביותר באיראן, אשר בין כתליו תועדו התעללויות פיזיות ופסיכולוגיות באסירים. בתקרית החמורה האחרונה משנת 2014, תקפו מאות סוהרים את האסירים במקום, הכו אותם קשות, ולאחר מכן, העבירו את חלקם לבידוד ומנעו מהם גישה לטיפול רפואי (13 באפריל, [U.S. Department of the Treasury](#)).

בית הדין לצדק בהאג פסק בעניין אמצעים זמניים שביקשה אוקראינה בתביעתה נגד רוסיה ב-19 באפריל, **בית הדין הבינלאומי לצדק נתן את החלטתו בנוגע לבקשה של אוקראינה לנקוט בצעדים זמניים במסגרת תביעתה נגד רוסיה, שהוגשה מתוקף האמנה הבינלאומית למניעת מימון טרור והאמנה הבינלאומית לביעור כל צורות האפליה הגזעית**. בית הדין דחה את בקשת אוקראינה, שהתבססה על האמנה הראשונה, לנקיטה בצעדים לעצירת התמיכה של רוסיה במורדים במזרח אוקראינה, שכן לא הונחה תשתית מספקת בשלב זה לכך שהוראות האמנה הופרו. לעומת זאת, בית הדין קיבל את בקשת אוקראינה, על סמך האמנה השנייה, לנקוט בצעדים שימנעו מרוסיה להפלות את האוכלוסייה הטטרית באי קרים (19 באפריל, [ASIL](#)). **בת' ואן שאק** סוקרת את החלטת בית הדין ומציינת כי מבחינת אוקראינה, הניצחון האמיתי טמון בכך שבהחלטתו, מבסס

בית הדין סמכות שיפוט לכאורה בנוגע לטענותיה כלפי רוסיה, מכוח שתי האמנות, ודוחה למעשה את טענות הסף של רוסיה שאין לו סמכות לדון בהליך (20 באפריל, [Just Security](#)). (לקריאה נוספת, ראו: 24 באפריל, [EJIL](#)).

בית הדין האירופי לצדק אישר החלטת בית משפט גרמני למנוע ויזת לימודים מסטודנטית איראנית ב-4 באפריל, [קבע בית הדין האירופי לצדק כי מדינות רשאיות לסרב להעניק אשרת לימודים לסטודנט זר, בשל החשש מפני איום פוטנציאלי לביטחון הציבור](#). במקרה זה נידון עניינה של סטודנטית איראנית שקיבלה מענק מחקר ללימודי הדוקטורט שלה בגרמניה, שנושאו היה מציאת מנגנונים חדשים ויעילים נגד מגבלות טכנולוגיות במכשירים סולריים חכמים. בית הדין פסק כי לאור החשש לפיו תעשה הסטודנטית שימוש לרעה בידע שתרכוש עם חזרתה לאיראן לסיוע לביצוע מתקפות סייבר, רשאית גרמניה לסרב למתן אשרת כניסה ולימודים. בית הדין, ציין, כי יש למדינות שיקול דעת רחב בנושאים אלה. עם זאת, החלטת מדינות לשלול אשרה מאזרחים זרים למטרות מחקר צריכה להיות מוצדקת ומבוססת עובדתית (4 באפריל, [ASIL](#)).

דוח של האו"ם בעניין עינויי עצורים באפגניסטן
בחודש אפריל, [פורסם דוח של האו"ם בעניין עינויי עצורים באפגניסטן](#). הדוח מבוסס על ממצאים מראיונות שערכו גופי האו"ם עם עצורים. ביותר משליש מהראיונות העידו העצורים כי חוו עינויים. רוב העצורים, שהובאו למעצר בעקבות מעורבות בעימותים, טענו כי עינו אותם במטרה להוציא מהם וידוי, וכי על אף שהודו, העינויים לא פסקו. בעקבות זאת, הדוח מפקפק באמינות ההודאות וקורא להפסקת העינויים, שממילא אינם תורמים לביטחון. הדוח מברך את ממשלת אפגניסטן על שאימצה תכנית לביטול עינויים והוא מפרט מספר המלצות בנושא, ביניהן: המלצה לאכוף באופן מחמיר את האיסור על עינויים; לקיים חקירות ולהעמיד לדין אנשים שביצעו עינויים; להעניק סעד משפטי ופיצוי לקורבנות; להקים מכניזם לאומי למניעת עינויים; ולתדרך את רשויות אכיפת החוק ומערכת המשפט לפעול בנושא לפי סטנדרטים של המשפט הבינלאומי (24 באפריל, [OHCHR](#)).

דיני סייבר

סין פרסמה נהלים חדשים בעניין העברת מידע דיגיטלי
ב-11 באפריל, [פרסם מינהל הסייבר הסיני טיוטה של מסמך הדרכה, המפרט הוראות בטיחות להעברת מידע אישי ונתונים חשובים, שבמקור נוצרו או אוחסנו בסין, לתחום שיפוט אחר. כריס מירסולה](#) מציין כי פרסום זה הוא חלק ממקבץ של חוקים, נהלים והצהרות מדיניות שפרסמה סין בששת החודשים האחרונים בעניין ממשל קיברנטי וכי כלל הפרסומים הללו משקפים את רצונה של סין להגנה על ריבונותה במרחב הסייבר ומניעת כל התערבות זרה. הטיוטה שפורסמה כוללת הוראות המגבילות את אופן העברתו של מידע דיגיטלי. ביניהן, הקביעה כי מידע אישי או נתונים חשובים, כגון מידע הנוגע לתקשורת ציבורית, לתשתיות, לפיננסים, לביטחון לאומי וכד', שנשמרו או יוצרו בסין, יישמרו אך ורק על שרתים בסין; הקביעה כי חברה חייבת להגיש בקשה לביקורת ביטחונית כאשר היא רוצה להעביר לשטח שיפוט אחר מידע בהיקף נרחב או שמתייחס למספר רב

של אנשים ; וקביעה כי מידע מסוים כלל אינו יכול להיות מועבר אל מחוץ לשטח סין. מירסולה מסכם בכך שהעמימות של התקנות תהווה בעיה, הן עבור תאגידים והן עבור מדינות, כמו ארצות הברית, שדוחה את האופן בו תופסת סין את המושג של ריבונות סייבר (17 באפריל, [Lawfare](#)).

מייקרוסופט הציעה כינונה של אמנת ז'נבה בעניין סייבר

ב-13 באפריל, פרסמה מייקרוסופט שלושה מסמכים לכינונה של "אמנת ז'נבה דיגטלית". המסמכים מפרטים רשימה של כללים מחייבים במרחב הדיגיטלי, עבור [מדינות](#) ועבור [חברות טכנולוגיה](#), וכן [קווי מתאר](#) להקמת ארגון בינלאומי שיטפל בנושא של תקיפות סייבר. בתגובה לטענותיהן של ארה"ב ומדינות נוספות, לפיהן דיני מלחמה וזכויות אדם חלים באופן מקוון באותו אופן שהם חלים ביבשה או בים, וכי הן אף אימצו נורמות וולונטריות בנושא, ציין [בראד סמית](#), נשיא מייקרוסופט וראש הצוות המשפטי, כי נורמות וולונטריות אינן מספיקות וכי יש לקבוע מסגרות משפטיות מחייבות שימנעו פגיעה חסרת תקדים. בין היתר, ההסכם יאסור על מדינות לבצע התקפות סייבר שעשויות לפגוע בכלכלה או בביטחון ; יאסור על תקיפת עיתונאים ומערכות מוצפנות ; יאסור על חברות טכנולוגיה לסייע למדינות מתפתחות בפיתוח אמצעים לתקיפות סייבר ויחייב אותן לשתף נקודות חולשה בתוכנות, ולשתף פעולה בהגנה מפני מתקפות סייבר ובבלימתן (14 באפריל, [Nextgov](#)).

ממשל טראמפ

פורסם מזכר נשיאותי מעודכן בעניין שינויים ארגוניים במטה לביטחון לאומי ב-5 באפריל, פרסם ממשל טראמפ [מזכר נשיאותי מעודכן בעניין שינויים ארגוניים במטה לביטחון לאומי האמריקאי](#). ג'ורדן ברונר מסכם סעיפים רלוונטיים בצו. כך, בעוד שהמזכר הקודם, שהוציא הנשיא זמן קצר לאחר מינויו, נתן הן ליועץ לביטחון הלאומי והן ליועץ לביטחון המולדת אחריות "לקבוע את האג'נדה" של המועצה לביטחון לאומי והמועצה לביטחון המולדת, מזכר זה מסמך לכך את היועץ לביטחון לאומי בלבד. שינוי נוסף נערך בהרכב המועצה לביטחון לאומי. במסגרתו, האחראי על המודיעין הלאומי ויושב ראש המטות המשולבים הופכים להיות חברים פורמליים בוועדה ; מנגד האסטרטג הראשי, סטיב באנון, כבר אינו חבר בוועדה ומעמדו כמשתתף בפגישות הועדה וכמשקיף הוסר (5 באפריל [Lawfare](#)).

[הירשמו ללקט הידיעות](#)

ניתן למצוא אותנו :

© 2016 כל הזכויות שמורות
התכנית למשפט וביטחון לאומי,
INSS

המכון למחקרי ביטחון לאומי
רחוב חיים לבנון 40, רמת-אביב, תל-אביב 6997556, ת.ד. 39950
טל': 03-6400400 (שלוחה 475), פקס: 03-7447589
info@inss.org.il

